

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ב. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ו

פרשת תרומה

א. תוספת ברכה.

ולקטורת הכמים (כ"ה ו')

פרק כה' פסוק ו' :

לפי משפט הלשון הי צריך לומר וסמים לקטורת, אך כן הוא מדרכי הלשון, וכמו בפרשת תשא (ל' כ"ג) קח לך בשמים ראש - תחת ראש (ראשי) בשמים, שהם המובחרים והמהודרים, כמו בשה"ש (ד' י"ד) ראשי בשמים, וביחזקאל (כ"ז כ"ב) בראש כל בשם.

וכן נמצאו לשונות מהופכות הרבה במקרא, ולדוגמא בריש פרשה ויקרא אדם כי יקריב מכם - תחת אדם מכם כי יקריב, ושם (א' ט"ו) והקטיר המזבחה ונמצה דמו - תחת ונמצה דמו והקטיר כי המיצוי בא קודם ההקטיר, ובפרשה בלק (כ"ב ל"ג) כי עתה גם אותך הרגתי - תחת גם הרגתי אותך, ובירמיה (י"ז ג') כל אוצרותיך לבו אתן במותיך בחטאת - תחת בחטאת במותיך, ובהושע (י"ד ג') אמרו אליו כל תשא עון - תחת כל עון תשא, ובתהלים (פ' ו') ותשקמו בדמעות שלישי - תחת ותשקמו דמעות בשליש (מין מדה), והרבה כהנה.

אלו

1. מהי קדיון האלה ואינה סוכ אלה לו?
2. מה רוצה פרשנו להוכיח מן הדולמאות המוכאות?
3. מה מרמזן אותו להקיע תשובה לו על צנין פאוס לכאורה?

* * *

ב. כלי וקר .

פרק כה' פסוק ט':

[ט] וכן תעשו. פרש רש"י: לדורות. ואין זה מבאר במקרא. ולי נראה, לפי שהראה הקב"ה למשה תחלה תבנית המשכן ואחר כך הראה לו תבנית כל כליו, כמו שכתוב: "את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו", וכשצנה לו על עושי המלאכה התחיל בפלים תחלה, שנאמר: "ועשו ארון" וגו', ואחר כך הזכיר המשכן, והיה משה נבוך בדבר, אם יעשו המשכן תחלה כמראה אשר ראה בחר ואחר כך הפלים, או יעשה הפלים תחלה כדרך שנוזכר בצווי העשיה. על כן נאמר "וכן תעשו" בוי"ו, כי אלו היה אומר 'כן תעשו' - הייתי מקרח לומר שקאי על תבנית המשכן וכליו, ולא על סדר קדימה ואחור. ומדקאמר "וכן תעשו", שמע מינה שקדם זה הפסיק הענין, ואם כן - ודאי מה שנאמר "בכל אשר אני מראה אותך את

תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו" קאי על מה שכתוב למעלה, ויעשו לי מקדש, ואם כן - עשית תבניתם כבר אמור, ומה אני מקים "וכן תעשו"? אלא שרצה לומר: כסדר הזה תעשה, תחלה משכן ואחר כך כליו, ומה שהקדים הארון - זהו סדר מעלת מדרגתו קא חשיב, וסוף המעשה תחלת המחשבה, כי עקר בגינה זה הוא בעבור ארון ברית ה', כי שם מקום השכינה, על כן הקדימו. ולא ידעתי מי הכניס את רש"י בדחק זה לומר שמשה צנה אל בצלאל לעשות פלים תחלה, ואנו רואין בהפך דבריו, שהרי גם בפרשת פי תשא גם בפרשת ויקהל, בכל מקום צנה על המשכן תחלה, ואם כן ודאי מה שהקדים כאן הארון הוא בעבור מעלתו על המשכן וכל כליו, ומי לא ידע בכל זאת שכתר תורה הוא העולה על כלם (עיין ברכות נה.).

- איך יתכן ששטייה זו היא גדולות ומה הכוונה בכך?
 2
 פרשנו מסביר בהרחבה את סדר הכתובים, את סדר הציווים ואת סדר העשייה, התוכן
 3
 להסביר ולפרט?
 4
 כמה כסף לאת הארון חריט וכמה?
 5
 מה בדיוק קשה לו על רשימו?
 6
 האם הוא מראו על תשובה כל שהיא לכך?

* * *

כה, י (ועשו ארון עצי שיטים וכו').
 הנה בארון לא נצטוו על זהב טהור רק
 ארון (כה, יא) וכפרת (שם פסוק יז), אבל
 הַזָּר (שם א) והבדים (שם יג) אם כי "לא
 יסורו ממנו" (שם טו) אינו רק זהב, לא
 "טהור". והוא כי הטהרה הוא ההכנסה לכור
 לצורפן, וכמפורש בירושלמי דשקלים פרק ו
 הלכה ג¹, ונמצא דההכנסה לכור הוא כמו
 עבוד בעור². לכן הארון עצמו הוא כמו
 עור הקלף שכותבין עליו תפילין — שצריך
 עיבוד לשמה³. אבל הַזָּר זהב והבדים המה
 קעור הבתים, שלשיטת הרמב"ם אין צריך
 לעבדם לשמה⁴, משום שהעיבוד אינו מוכרח
 כמו דמפורש בביאורי הגר"א⁵. לכן לא היה
 צריך להתייכן לשם ארון העדות⁶. והכרובים
 לא היה צריך לכתוב שהם של זהב טהור,
 כיון שהם מקשה מגוף הכפורת, והכפורת
 היה זהב טהור, אם כן גם הכרובים הם זהב
 טהור כמו שכתב רבינו בפרק ג הלכה ז'
 מהלכות בית הבחירה גבי נירות המנורה.
 יעויין שם.

ג. משך חכמה.
 פרק כה' פסוק י':

סעיף ח': צריך הקלף להיות מעובד בעפצים או
 בסיד, וצריך שיהיה מעובד לשמו. טוב להוציא
 בשפתיו בתחילת העיבוד שהוא מעבדו לשם
 תפילין... 4. שם סעיף לז: עור הבתים צריך
 להיות מעור בהמה חיה ועוף הטהורים, אפילו
 מנבילה או טריפה שלהם. ורשאי לעשות מקלף או
 מעור שליל... צריך שיהיה מעובד לשמו היכא
 דאפשר. ומעיר הט"ז: כי הרמב"ם סבירה ליה דלא
 בעי בכלל עיבוד עור הבתים, דאדרבה יותר חזק
 הוא כשלא נתעבד, משום הכי אין בו פסול בעיבוד
 שלא לשמו. אלא דשאר פוסקים חלקו על הרמב"ם.
 ופסק השולחן ערוך כהרמב"ם בשעת הדחק. 5. ואין
 דורשים שתיעשה פעולה "לשמה" כשהיא בעצמה
 אינה הכרחית ומעכבת. 6. ולכן לא חייב להיות
 זהב טהור. 7. נראה שצריך לומר הלכה ו: המלקחים
 והמחתות וכלי השמן אינו מכלל הכיכר שהרי
 באמר במנורה "זהב טהור", וחזר ואמר (שמות כה,

(כה, י) 1. תני רבי יהודה משם אסי, היה
 שלמה נוטל אלף ככרי זהב ומכניסין לכור ומוציא
 עד שהוא מעמידן על אחד, לקיים מה שנאמר
 (במנורת משה — קרבן העדה): "כור זהב טהור
 עשה אותה". תניא אמר רבי יוסי בי רבי יהודה,
 מעשה במנורת המקדש שהיתה יתירה על מנורה
 שעשה משה במדבר דיגר זהב והכניסוה לכור
 שמונים פעמים ולא חסרה כלום. ויאות (וכי כך
 הוא, והלא עינינו רואות כשנותבין זהב בכור באש
 הוא חסר — שם) ?? — עד דלא יקום על ברריה
 הוה חסר סגיון, מן דו קיים על ברריה לא חסר כלום
 (כשעדיין לא קם הזהב על ברירותיה שלא נצרף כל
 צרכו נחסר ממנו, אבל כשכבר נצרף כל צרכו לא
 נחסר ממנו כלום אפילו מכניסין אותה לאש כמה
 פעמים — שם). 2. בזה שעור שלא עובד ניתן
 אמנם לכתוב עליו (ובענינים מסוימים הכתיבה כשרה
 כדלהלן) ואילו בענינים אחרים יש צורך בהכשרה
 נוספת של העור לכתובה מעולה יותר. 3. אורח
 חיים סימן לב סעיף ז: הלכה למשה מסיני — תפילין
 על הקלף ולא על הדוכסוסטוס ולא על הגויל...

1. פרשנו קובץ לפי הפסוקים מה צווי אמה, התוכל למנות מאורט את הכלים ולציין מה הם צוויים?
2. מה בדיוק צעו ב"הכנסה לכור" ולפע מה ומה היו התוצאות?
3. מה המצב עם הצור של כתי תפילין?
4. מהי דעת הרמב"ם ולמה זה חשוב לנו לדעת?
5. מה עם הכרובים, הכפורת והנירות?

* * *

ד. רש"ר הירש.

פרק כה' פסוקים טז-כ':

(טז) ונתת אל הארון את העדות: התורה מופקדת בידי העם, אשר בכוח טוהרו ויציבותו — הדומים לזהב — וכושר התפתחותו ורענותו — הדומות לעץ — מסוגל הוא לשאת את התורה עמו לעולם. לוחות העדות מייצגים את התורה, שכן עדות הם לכל הדורות הבאים על דבר התגלות התורה במעמד הר סיני. מכאן שה' כיוון מראש כלפי הכופרים בתורתו והמבזים אותה, ולצורך הוראתם ואזהרתם הניח את "העדות" בקרב העם, שהרי עדות דרושה רק לגבי בעלי ספקות וכופרים.

(יז-כ) כפרת. כל שאר הוראותיו של שורש "כפר" — זפת, זר, ישוב קטן, ראש לאריות, העברת חטא — רעיון יסודי אחד להם: לכסות, להגן, לשמור. לפיכך, גם "כפרת" אינה אלא מיכסה לשם הגנה ושמיעה. מן הכפורת יצאו שני כרובים. כרובים אלה לא צורפו אל הכפורת, אלא היו עשויים מקשה אחת עם הכפורת ויצאו מתוכה — משני קצות הכפרת. ("מקשה" — משורש "קשה", קרוב ל"ישה", ומכאן "יש", וכן ל"שעי", ששניהם מוריס על דרגה מוגברת של החייה ל"ישות"; "קשה" מצוין אפוא דרגה גבוהה של מוצקות החומר ומאסיביות. "מקשה" חרושת מתכת בהכאת פטיש בחתיכה אחת, שאינה מורכבת חלקים (חלקים). הנה אמר: הכפורת עצמה הפכה בשני קצותיה ל"כרובים".

1. מה מסמלים הנהגה והצ'?
2. איך ולמה דוקא הצ' מסמל "לצולמ"?
3. עבור מי ולמה צריק עדות?
4. היש בדבריו אלה הד למאבקיו ואינה?
5. מה קשיים מוצא פרשנו בצנ'ן הכפורת, עבורט הוא מחפש פתרון?
6. פרשנו מחפש פתואתו אט פתרון הכרובים, בצצט מהי?

* * *